

Parikkalan kunnan skenaariot

Tulevaisuus-vaiheen loppuraportti

Parikkalan kunta / 28.4.2022

PRIOLE

Sisällys

Lopputulosten tiivistelmä	1
Skenaario 1: Puhtaudesta ja luonnosta maaseudun vetovoimaa	2
Skenaario 2: Paikkaan sitomaton Suomi	4
Skenaario 3: Ennakoivat hyvinvointipalvelut edistämässä joustavaa ja aktiivista ikääntymistä	6
Skenaario 4: Muuttunut väestörakenne mahdollistaa ja haastaa	8
Skenaario 5: Muutosvauhti testaa kuntien tehokkuutta ja reagointikykyä	10
Johtopäätökset äänestyksen tuloksista	12
Liite 1: Tulevaisuus-vaiheen sisältö	

Lopputulosten tiivistelmä

Parikkalan kunnalle toteutettiin Priole Tulevaisuus™-työpaja 12.4.2022. Työpajaan osallistui yhteensä kaksikymmentäkahdeksan henkilöä, jotka edustivat Parikkalan kunnan virkamiesten lisäksi kunnan hallitusta, valtuutettuja sekä yrityskenttää. Keskusteluiden lopputuloksena tunnistettiin viisi Parikkalan kunnan näkökulmasta keskeistä tulevaisuuden skenaariota.

Työpajaan osallistuneet kommentoivat sähköisesti muodostettuja skenaarioita, minkä pohjalta muodostettiin lopulliset skenaariot. Skenaarioiden järjestys ei edusta niiden merkityksellisyyttä toisiinsa. Seuraavassa on esitelty tunnistetut skenaariot ja niiden vaikuttavuus Parikkalan kunnan toimintaympäristöön.

Puhtaudesta ja luonnosta maaseudun
vetovoimaa

Paikkaan sitomaton Suomi

Ennakoivat hyvinvointipalvelut
edistämässä joustavaa ja aktiivista
ikäntymistä

Muuttunut väestörakenne mahdollistaa ja
haastaa

Muutosvauhti testaa kuntien tehokkuutta
ja reagointikykyä

Skenaario 1: Puhtaudesta ja luonnosta maaseudun vetovoimaa

Paikallisuuden ja mukavuudenhaluisuuden suosoiden kasvaessa myös maaseutukuntien vetovoimatekijät muodostuvat niiden ympärille. Ketjuuntuneiden ja globalisoituneiden markkinoiden myötä kansalaisten kulutustottumukset ja -mieltymykset ovat muuttuneet. Pienempien toimijoiden tuottama puhdas lähiruoka on noussut kuluttajien suosioon valtakunnallisesti. Seurauksena pienten tuottajien merkitys ja sitä kautta tukeminen ovat tärkeämmässä roolissa osana kunnallispolitiikkaa erityisesti maaseutujen kunnissa. Yksittäisten kuntien haaste on löytää ne erottumisen keinot, joilla puhtaudesta ja luonnosta todella tehdään kilpailuetu muita kuntia vastaan.

Puhtaan lähiruoan lisäksi maatalouden renessanssi heijastuu myös luontoon ja sen suosion kasvuun. Äärimmäisten sääilmiöiden yleistyessä sekä kuumimpien seutujen jatkuva lämpeneminen nostavat koko Suomen kilpailueduksi luonnon, erityisesti ilman ja veden puhtauden. Suosion kasvu vaatii kunnilta oikeita päätöksiä maa- ja metsätalouspolitiikassa, jotta esimerkiksi omavaraisuus sekä ympäristön puhtaanapito pysyvät hyvinä myös tulevaisuudessa. Täten esimerkiksi maa- ja metsätalouden uusien jalostusten tukeminen, energiatehokkuuden parantaminen sekä kiertotalouden edistäminen nousevat keskeisiksi tekijöiksi vihreän siirtymän nopeuttamisessa.

Avainsanat: paikallisuus, mukavuudenhaluisuus, kulutustottumukset, puhtaus, lähiruoka, luonto, maa- ja metsätalous, politiikka, vihreä siirtymä

Työpajassa muodostetut yksittäiset skenaariot Skenaario 1	Merkitys toimialalle	Mahdollisuus Parikkalalle	Uhka Parikkalalle
Maaseutuelinkeinon renessanssi	2	12	1
Paikallisen ruokakulttuurin arvostus kasvaa	2	11	0
Muuttuvat kulutustottumukset	7	2	3
Vihreä siirtymä nopeutuu	6	6	0
Ympäristön puhtaudesta ja huolehtimisesta tulee entistä tärkeämpää	7	11	0
Maaseudun vahvuus	2	13	1
Skenaariokokonaisuuden saamat pisteet yhteensä	26	55	6

Taulukko 1: Skenaarioon 1 liitetyt yksittäiset muutokset sekä niille äänestyksessä annetut pisteet

Skenaario 2: Paikkaan sitomaton Suomi

Puhtaus ja luonnonläheisyys kasvattavat osaltaan kiinnostusta maallemuuttoa kohtaan muutoin kaupungistuneessa yhteiskunnassa. Maallemuuttoa mahdollistaa myös paikkasitoutumattomuus, joka on yleistynyt etätyön sekä kaksoiskuntalaisuuden johdosta. Kaksoiskuntalaisuus tarkoittaa sitä, että ihminen ei ole enää rajoitetusti yhden kunnan asukki, vaan voi halutessaan olla kirjoilla kahdessa kunnassa ja siten nauttia useamman kunnan palveluista. Viime kädessä Suomen veropolitiikka tulee määrittämään, missä määrin kaksoiskuntalaisuus voisi toteutua. Toteutuessaan kaksoiskuntalaisuus voisi kuitenkin tarjota myös uudenlaisia selviytymismahdollisuuksia pienemmille kunnille, joita uhkaa kuntaliitokset.

Paikkasitoutumattomuus näkyy myös valtakunnallisesti pienten haja-asutusalueiden lisääntymisenä. Digitalisaatio ja sen mahdollisuudet tuovat useimmat palvelut kaikkien saataville, jolloin joissakin kunnissa kuntalaiset voivat asua paikkaan sitomattomasti. Tästä huolimatta kuntalaisilla on olemassa katoamaton sosiaalinen tarve, jonka seurauksena voi muodostua omanlaisia asuinyhteisöjä, joita yhdistävät esimerkiksi jaetut arvomaailmat, mutta ei niinkään lähellä olevat palvelut tai työpaikat.

Avainsanat: maallemuutto, kaupungistuminen, paikkasitoutumattomuus, etätyö, kaksoiskuntalaisuus, kuntaliitokset, digipalvelut, asuinyhteisöt

Työpajassa muodostetut yksittäiset skenaariot Skenaario 2	Merkitys toimialalle	Mahdollisuus Parikkalalle	Uhka Parikkalalle
Kuntien määrä vähenee	9	1	20
Pienet haja-asutusyhteisöt lisääntyvät	3	6	0
Kaksoiskuntalaisuus	6	9	0
Etätyö lisää monipaikkaista asumista	5	9	0
Maalle muutto houkuttelee	6	10	1
Skenaariokokonaisuuden saamat pisteet yhteensä	29	35	21

Taulukko 2: Skenaarioon 2 liitetyt yksittäiset muutokset sekä niille äänestyksessä annetut pisteet

Skenaario 3: Ennakoivat hyvinvointipalvelut edistämässä joustavaa ja aktiivista ikääntymistä

Suomen väestörakenne on käänteisen pyramidin muotoinen. Syntyvyys laskee ja eliniän odotteet kasvavat. Tämän lisäksi suuret ikäluokat ovat jo eläköityneet. Hyvinvoinnin merkityksen ja arvostuksen korostuttua yhdeksi keskeiseksi kuntien tehtäväksi on noussut joustavan ikääntymisen ja eläköitymisen mahdollistaminen. Vuosikymmenien kokemus takaa sen, että monella eläköityvällä on kuntien elinvoiman kannalta tärkeää tietoa ja osaamista, josta yhteiskunta voi vielä hyötyä. Kunnat tulevatkin enenevässä määrin tarjoamaan eläköityneille joustavia mahdollisuuksia vaikuttaa eläköitymiseen ja sen jälkeiseen elämään myös itse.

Ikääntyvä aktiivinen väestö tulee haastamaan kaikkia kuntia ja niiden tarjoamia palveluita yksinkertaiseksi siksi, että niiden tarve lisääntyy. Samaan aikaan mukavuudenhaluiset sekä hyvinvointia arvostavat kuntalaiset ja näiden läheiset eivät ole valmiita tinkimään palveluiden laadusta. Kuntien haasteena tuleekin olemaan riittävän monipuolisten mutta entistä laadukkaampien vapaa-ajan palveluiden mahdollistaminen.

Digitalisaatio ja sen mahdollisuudet osaltaan vapauttavat joitakin ihmisasiantuntijoita muihin tehtäviin. Esimerkiksi hyvinvointipalveluita tullaan toteuttamaan koko ajan enemmän digitaalisin ratkaisuin. Erilaiset älylaitteet mahdollistavat hyvinvoinnin itsemonitoroinnin ja -seurannan kasvun, jolloin hyvinvointipalveluista voidaan tehdä kuntalaisen tähän myöntyessä ennakoivaa. Seurauksena erityisesti ikääntyvä väestö ja heidän omaisensa voivat kokea turvallisuuden tunnetta omasta tai läheisensä hyvinvoinnista. Myös lisääntyneet etävastaanotot tekevät hyvinvoinnin huollosta reaktiivisempaa sekä tehokkaampaa, jolloin resursseja voidaan kohdentaa hyödyllisemmin esimerkiksi lähivastaanottoa tarvitseville.

Avainsanat: väestörakenne, eliniän pidentyminen, hyvinvointipalvelut, eläköityminen, vapaa-ajan palvelut, digitalisaatio, tekoäly, ennakoitavuus

Työpajassa muodostetut yksittäiset skenaariot Skenaario 3	Merkitys toimialalle	Mahdollisuus Parikkalalle	Uhka Parikkalalle
Joustava eläköityminen	6	9	2
Ikääntyvä aktiivinen väestö tulee haastamaan kaikkia palveluita ja tarve lisääntyy	2	2	6
Terveysteknologia	4	2	1
Arvojen ja hyvinvoinnin merkitys	6	5	2
Skenaariokokonaisuuden saamat pisteet yhteensä	18	18	11

Taulukko 3: Skenaarioon 3 liitetyt yksittäiset muutokset sekä niille äänestyksessä annetut pisteet

Skenaario 4: Muuttunut väestörakenne mahdollistaa ja haastaa

Syntyvyyden väheneminen ja väestön vanheneminen ovat jo pitkään aiheuttaneet työvoimapulaa tietyillä aloilla. Työvoimapulan myötä työperäinen maahanmuutto on yksi keskeisimpiä ratkaisuja monien kuntien peruspalveluiden turvaamisessa. Asiantunteva työvoima ulkomailta keventää suomalaisten työntekijöiden taakkaa useilla eri aloilla, jolloin myös palveluita on koko ajan paremmin saatavilla.

Työperäisen maahanmuuton seurauksena kuntien on pyrittävä mahdollistamaan pehmeä lasku monikulttuurisuudelle. Tämä näkyy joustona esimerkiksi erilaisia kulttuureita ja niiden perinteitä kohtaan. Käytännössä kuntien on mahdollistettava esimerkiksi maahan muuttaneiden koulutus, jolla tarjotaan mahdollisuudet rakentaa omaa elämää esimerkiksi kielitaidon ja kulttuurin riittävän ymmärtämisen avulla.

Kulttuurien sulautuessa läpi yhteiskunnan kuntia haastaa kasvanut eriarvoistumisen riski. Eriarvoistumista voi syntyä esimerkiksi kieli-, kulttuuri- tai osaamiserojen kautta läpi eri ikäluokkien. Pahimmassa tapauksessa erilaiset ääriajattelut voivat yleistyä. Kuntien haastavana tehtävänä on varautua ja seurata, että kaikki toiminta ja palvelut toteutetaan mahdollisimman tasa-arvoisesti kaikki taustat ja arvomaailmat huomioiden.

Avainsanat: työvoimapula, työperäinen maahanmuutto, monikulttuurisuus, koulutus, eriarvoistuminen, tasa-arvo

Työpajassa muodostetut yksittäiset skenaariot Skenaario 4	Merkitys toimialalle	Mahdollisuus Parikkalalle	Uhka Parikkalalle
Työperäinen maahanmuutto voimavarana	6	8	1
Maahanmuuttajien koulutus	2	1	3
Monikulttuurisuus (maahanmuutto)	9	1	4
Uhkana eriarvoisuuden lisääntyminen	2	1	8
Eriarvoistuminen	0	1	18
Skenaariokokonaisuuden saamat pisteet yhteensä	19	12	34

Taulukko 4: Skenaarioon 4 liitetyt yksittäiset muutokset sekä niille äänestyksessä annetut pisteet

Skenaario 5: Muutosvauhti testaa kuntien tehokkuutta ja reagoitakykyä

Kaiken muutoksen keskellä kunnilta vaaditaan jatkuvasti parempaa venymistä ja tehokkaampaa toimintaa. Muutoksen nopeus pakottaa kunnat nopeaan reagoitukykyyn sekä lyhyempiin strategiakausiin, koska kriittisimpiin asioihin on reagoitava jopa päivissä. Nopean reagoitukykyyn lisäksi korostuu myös kunnan viestintä. Tiedonrunsaudessa mukaan mahtuu myös disinformaatiota sekä korkealaatuisen tiedon häirintää, joten kunnan tiedottamisen reaaliaikaistaminen ja kehittäminen ovat välttämättömyksiä. Lisäksi kuntien sisäisen medianlukutaidon sekä kriittisyyden merkitys on valtava.

Koska väestörakenteet vaihtelevat Suomessa koko ajan enemmän myös maantieteellisesti, kunnat erikoistuvat tarkemmin erilaisiin väestöryhmiin sekä näiden intresseihin. Erityisesti pienempien kuntien kohdalle ”kaikille kaikkea” -ajatteluun resurssit eivät ole millään lailla riittävät. Kunnat päätyvät kohdistamaan tietotaitonsa ja muut resurssinsa oman väestöpohjan mukaan räätälöityyn toimintaan, jolloin keskeisintä on määrittää, että mistä juuri meidän kuntamme vetovoima koostuu.

Lähtökohtaisesti kaikkia kuntia tulevat haastamaan ainakin työn murros sekä elinikäisen oppimisen välttämättömyys. Koska teknologia on lisääntynyt keskeiseksi osaksi useita päivittäisiä työtehtäviä, työtehtävien vaatima koulutus ja osaaminen ovat muuttuneet jo siten, että 10 vuotta sitten opitut taidot voivat olla jo päivittyneitä. Siksi kevyen ja jatkuvan koulutuksen merkitys kasvaa läpi yhteiskunnan. Koko ajan yksityiskohtaisemman erikoistumisen myötä myös yksittäisten taitojen hinta nousee koko ajan jyrkemmin, koska tiettyjen taitojen taitajia on vähemmän. Tämä puolestaan näkyy väistämättä kaikkien kuntien hankinnoissa sekä palveluissa.

Avainsanat: tehokkuus, muutos, reagoitakyky, strategia, viestintä, tiedon laatu, erikoistuminen, veto- ja pitovoima, elinikäinen oppiminen, koulutus

Työpajassa muodostetut yksittäiset skenaariot Skenaario 5	Merkitys toimialalle	Mahdollisuus Parikkalalle	Uhka Parikkalalle
Kunnat erikoistuvat	5	8	4
Tieto	3	2	6
Kyvykkyys nopeisiin päätöksiin	7	3	14
Työn murros	9	3	9
Muutoksen nopeus	3	2	17
Elinikäisen oppimisen välttämättömyys	8	2	0
Koulutuksen merkitys kasvaa	3	0	4
Eri sukupolvien ymmärtäminen	9	0	13
Skenaariokokonaisuuden saamat pisteet yhteensä	47	20	67

Taulukko 5: Skenaarioon 5 liitetyt yksittäiset muutokset sekä niille äänestyksessä annetut pisteet

Johtopäätökset äänestyksen tuloksista

Puhtaudesta ja luonnosta maaseudun vetovoimaa (skenaario 1) nähdään näiden skenaarioiden vertailussa vasta neljänneksi merkityksellisimpänä koko kuntien toimintaympäristön kannalta. Samanaikaisesti sen kuitenkin arvioidaan tarjoavan sekä parhaat mahdollisuudet että vähiten uhkia Parikkalan kunnalle.

Paikkaan sitomaton Suomi (skenaario 2) arvioidaan muodostavan Parikkalan kunnalle toiseksi eniten mahdollisuuksia ja kohtalaisesti uhkia. Tämän skenaarion arvioidaan olevan toimialalle lähes yhtä merkittävä kuin merkittävin skenaario 5.

Ennakoivat hyvinvointipalvelut edistämässä joustavaa ja aktiivista ikääntymistä (skenaario 3) on äänestetty olevan kolmanneksi merkityksellisin toimialan tulevaisuudelle. Samasta skenaariosta arvioidaan syntyvän Parikkalan kunnalle kohtalaisesti mahdollisuuksia ja melko vähän uhkia.

Muuttunut väestörakenne mahdollistaa ja haastaa (skenaario 4) nähdään kaikista vähiten merkityksellisimpänä Parikkalan kunnan toimintaympäristön tulevaisuudelle. Sen arvioidaan myös tarjoavan huonoiten mahdollisuuksia, mutta toiseksi eniten uhkakuvia Parikkalan kunnalle.

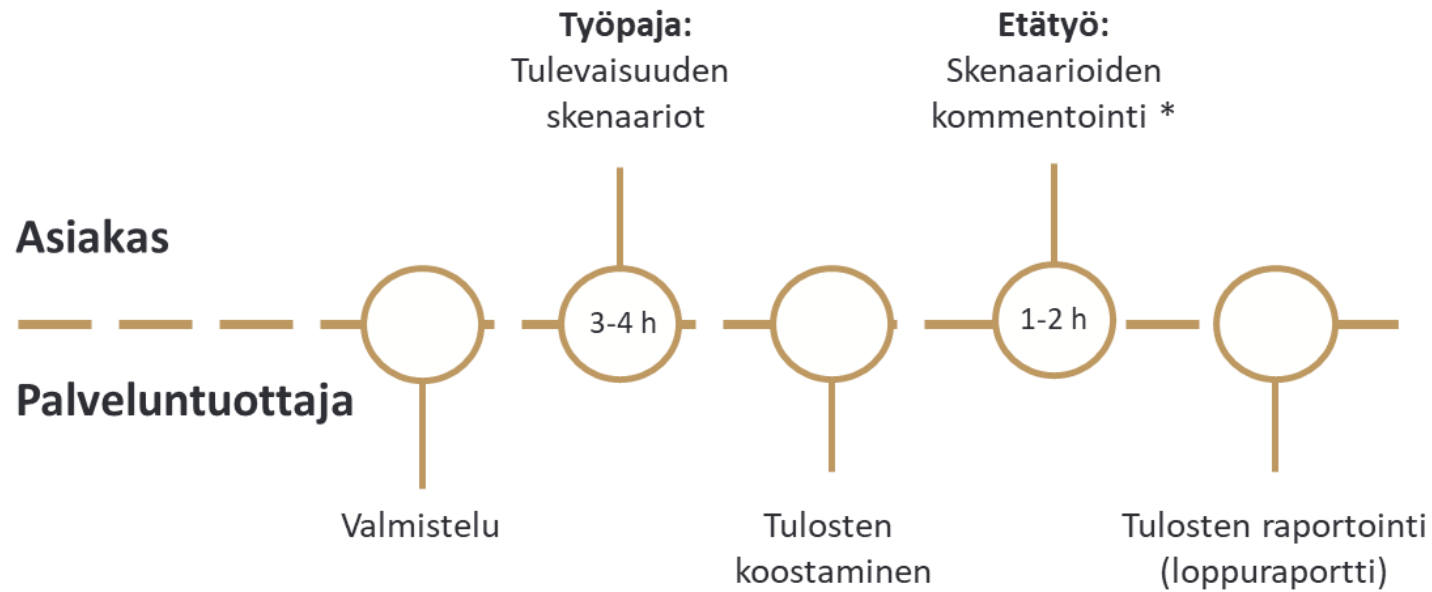
Muutosvauhti testaa kuntien tehokkuutta ja reagointikykyä (skenaario 5) on äänestetty kaikista merkityksellisimmäksi skenaarioksi skenaarion 2 kanssa. Keskeisenä erona skenaarioon 2 on se, että skenaariossa 5 nähdään lähes pienin potentiaali Parikkalan kunnan erilaisille mahdollisuuksille, mutta suurin riski uhkakuville.

Arviot perustuvat Tulevaisuus™-työpajan äänestykseen ja siinä jakautuneisiin pisteisiin.

Skenaarioiden yhteensä saamat pisteet	Merkityksellinen toimialalle	Parhaat mahdollisuudet	Pahimmat uhat
Skenaario 1	26	55	5
Skenaario 2	29	35	21
Skenaario 3	18	18	11
Skenaario 4	19	12	34
Skenaario 5	47	20	67
Suhteutettuna lappujen lukumäärään			
Skenaario 1 (6kpl)	4,3	9,2	0,8
Skenaario 2 (5kpl)	5,8	7,0	4,2
Skenaario 3 (4kpl)	4,5	4,5	2,8
Skenaario 4 (5kpl)	3,8	2,4	6,8
Skenaario 5 (8kpl)	5,9	2,5	8,4

Taulukko 6: Summataulu skenaarioiden äänestyspisteistä

Liite 1: Tulevaisuus-vaiheen sisältö

* Asiakkaan omatoiminen työskentely asiantuntijan ohjeistuksen mukaan